

Схвалено Вченою радою
ЧНУ ім. Петра Могили
Протокол № _____
Від «__» _____ 2026

Затверджено
В.о. ректора ЧНУ ім. Петра Могили
Клименко Л.П.
«__» _____ 2026

ПОЛІТИКА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЧОРНОМОРСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

1. Загальні положення

1.1. Чорноморський національний університет імені Петра Могили (далі – Університет) усвідомлює важливість штучного інтелекту в сучасному освітньому процесі та прагне забезпечити його безпечно та ефективно використання у наступних видах діяльності університету:

- науковій діяльності при підготовці академічних публікацій, аналізі великих обсягів джерел даних, генерації гіпотез, обробки наукових даних;
- освітній діяльності для оптимізації оцінювання знань здобувачів, автоматизації спілкування зі здобувачами в частині відповіді на типові питання, аналізі даних щодо навчальної діяльності здобувачів, індивідуалізації освітнього процесу, автоматизації процесів оцінювання знань, виявленні академічної недоброчесності;
- навчально-методичній діяльності: персоналізації навчання; розробці навчальних матеріалів, використання віртуальних середовищ навчання;

- адміністративній діяльності при аналізі результатів оцінювання якості освітнього процесу, результатів зовнішньої експертизи освітніх програм, оптимізації доступу до інформації та ресурсів, автоматизації ведення електронного документообігу, аналізі адміністративних даних з метою підвищення ефективності управління інформацією.

1.2 Політику розроблено відповідно до Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 року № 1556-р, Регламенту (ЄС) 2024/1689 Європейського Парламенту та Ради від 13 червня 2024 року, який встановлює гармонізовані правила щодо штучного інтелекту, Рекомендацій щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти Міністерства освіти і науки та Міністерства цифрової трансформації України, Керівництва ЮНЕСКО щодо використання генеративного штучного інтелекту в освіті та наукових дослідженнях (2023 р.).

1.3. **Метою** цієї політики є визначення єдиних принципів, правил і рекомендацій щодо використання технологій штучного інтелекту в Університеті з метою дотримання академічної доброчесності, підвищення якості освітнього процесу та розвитку інновацій у навчальній, науково-дослідній і адміністративній діяльності.

1.4 Використання ШІ повинно сприяти розвитку інноваційних підходів у навчанні та дослідженнях

1.5 Усі процеси, пов'язані з використанням ШІ, повинні бути прозорими та зрозумілими для всіх учасників академічної діяльності.

1.6 Використання ШІ має відповідати етичним і правовим стандартам та вимогам Університету, а також чинному законодавству.

1.7 При впровадженні інструментів та моделей ШІ забороняється використовувати такі, що походять від країни агресора та країн, що забезпечують її підтримку.

2. Сфера застосування

2.1 Ця Політика є обов'язковою для виконання та поширюється на всіх без винятку членів спільноти ЧНУ ім. Петра Могили, незалежно від їхнього статусу, посади, форми навчання чи умов праці.

2.2. Дія Політики охоплює будь-яку діяльність, що здійснюється в межах університету, з використанням його ресурсів (включаючи комп'ютерні мережі, програмне забезпечення та обладнання) або стосується освітнього, наукового чи адміністративного процесу, незалежно від фізичного місцезнаходження.

2.3. Положення цієї Політики поширюються на:

- здобувачів вищої освіти: здобувачів усіх рівнів вищої освіти: бакалаврат, магістратура; здобувачів усіх форм навчання: денної, заочної. Це стосується виконання всіх видів навчальних завдань: курсових та кваліфікаційних робіт, рефератів, есе, лабораторних та практичних робіт, самостійних завдань, а також будь-яких матеріалів, що подаються для оцінювання;
- науково-педагогічних та наукових працівників: професорів, доцентів, старших викладачів, викладачів, асистентів. При розробці навчально-методичних матеріалів (силабусів, лекцій, тестів, презентацій), у процесі викладання та оцінювання знань здобувачів, а також у їхній власній науковій та публікаційній діяльності.
- адміністративний та допоміжний персонал: співробітників усіх структурних підрозділів, включаючи деканати, кафедри, бібліотеку, відділ технічних засобів навчання, юридичний відділ, відділ кадрів, інші відділи та структурні підрозділи. При виконанні службових обов'язків, підготовці документів, аналітичних звітів, комунікаційних матеріалів та будь-якої іншої діяльності, де можуть бути застосовані інструменти ШІ.

3. Відповідальні підрозділи та структура

3.1. Дотримання академічної доброчесності під час використання технологій штучного інтелекту в освітній, науковій та управлінській діяльності університету забезпечується на всіх рівнях управління.

3.2 Загальне керівництво процесом дотримання академічної доброчесності під час використання технологій ШІ здійснює перший проректор.

3.3. Контроль за етичним і правомірним використанням ШІ у науковій діяльності виконує проректор з наукової роботи.

3.4 На рівні факультетів за дотримання принципів академічної доброчесності при застосуванні ШІ відповідають декани та заступники деканів, на рівні кафедр – завідувачі кафедр та гаранті освітніх програм, а під час навчального процесу – викладачі, які забезпечують реалізацію освітніх компонентів.

3.5 Загальну координацію впровадження та використання технологій штучного інтелекту в Університеті здійснює Інформаційно-комп'ютерний центр:

- забезпечує технічну підтримку та налаштування систем ШІ;
- відповідає за впровадження, інтеграцію та оновлення відповідних сервісів і рішень;
- здійснює контроль за дотриманням вимог цієї Політики у технічній частині;
- надає консультації працівникам.

4. Принципи використання ШІ в академічній діяльності

Використання технологій ШІ в академічній діяльності повинно базуватися на таких етичних принципах:

4.1 Академічна доброчесність – використання ШІ має відповідати принципам відкритої науки, доброчесності та об'єктивності наукових досліджень.

4.2. Прозорість – при використанні ШІ в науковій діяльності обов'язковим є визначення впливу ШІ на результати наукової діяльності.

4.3 Доступність та рівноправність – сприяння правильному використанню ШІ в наукових дослідженнях Університету.

4.4 Безпека та захист даних – необхідність забезпечення захисту персональних даних науковців та результатів їхнього дослідження.

4.5 Підзвітність – впровадження механізми контролю за діяльністю систем ШІ, що дозволяють здійснювати аудит алгоритмів, вхідних даних і процесів

розробки. Важливим аспектом є також створення процедур відповідальності за можливі негативні наслідки застосування ШІ.

5. Основні терміни та визначення

Галюцинування - феномен, за якого результат роботи системи генеративного ШІ містить неточну або хибну інформацію, що оманливо представлена як достовірна
Генеративний ШІ - різновид ШІ, який застосовують для створення нового контенту, включно з аудіо, кодом, зображенням, текстом, відео тощо.

Система штучного інтелекту – комп’ютерна програма, яка спроектована для роботи з різними рівнями автономності та може проявляти адаптивність після розгортання, а також яка для явних або неявних цілей робить висновки на основі отриманих вхідних даних, як генерувати результати (зокрема, прогнози, контент, рекомендації або рішення), що можуть впливати на фізичне або віртуальне середовище.

Технології штучного інтелекту – здатність обчислювальних систем виконувати завдання, які зазвичай співмірні з можливостями людського інтелекту (навчання, міркування, розв’язання питань, сприйняття та ухвалення рішень).

Штучний інтелект (ШІ) - організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань.

6. Етика та доброчесність використання штучного інтелекту

6.1. Всі співробітники та здобувачі вищої освіти в ЧНУ ім. Петра Могили підписують Декларацію про дотримання академічної доброчесності в своїй професійній і освітньо-науковій діяльності, яка в тому числі містить інформацію про використання технологій ШІ.

6.2. Університет рішуче виступає проти будь-яких проявів неправомірного використання технологій ШІ та підтримує створення освітньо-наукового середовища, побудованого на прозорості, доброчесності, поваги до інтелектуальної власності та високих стандартах наукової етики.

6.3. Університет активно впроваджує технології для виявлення плагіату та шахрайства, зокрема через використання систем для перевірки академічних робіт на унікальність.

6.4. Усі учасники академічної діяльності повинні використовувати ШІ для підтримки, а не для обману чи порушення етичних норм, зокрема, при підготовці навчальних та наукових робіт.

6.5. Використання технологій штучного інтелекту для технічної роботи (оформлення, вирівнювання, перефразування власної ідеї, структурування тощо) не є порушенням академічної доброчесності.

6.7. ШІ повинно бути використано таким чином, щоб усі учасники мали розуміння того, як технології працюють і як приймаються рішення, особливо в освітньому процесі.

6.8. Всі особи, які використовують ШІ, повинні нести відповідальність за його застосування та результати.

6.9. Критично оцінювати коректність оформлених штучним інтелектом запитів при виконанні завдань.

6.10. Вказувати, що було використано технології ШІ.

6.11. Використання ШІ не повинно порушувати авторські права та принципи академічної доброчесності.

6.12. Використання ШІ для генерації текстів без належного цитування джерел вважається плагіатом.

6.13. Здобувачі вищої освіти повинні чітко вказувати, які частини їхніх робіт були створені за допомогою ШІ.

6.14. Науково-педагогічні працівники повинні розробляти завдання, що сприяють розвитку критичного мислення та запобігають надмірному використанню ШІ.

7. Шляхи та способи використання технологій ІІІ в університеті

7.1 В освітньому процесі:

7.1.1 Науково-педагогічні працівники можуть використовувати системи ІІІ для:

- створення навчальних матеріалів, презентацій та наочних ресурсів (як основу для подальшого редагування);
- проведення автоматизованого оцінювання як частини системи контролю навчальних досягнень здобувача, що реалізується викладачем;
- моделювання практичних ситуацій та інтерактивних завдань при вивченні освітніх компонентів;
- створення персоналізованого та інклюзивного навчального середовища для різних категорій здобувачів;
- створення віртуального помічника-асистента для автоматичного надання відповідей на запитання студентів через вебсайт, чат-бот або електронну пошту.

7.1.2. Здобувачі вищої освіти можуть використовувати системи ІІІ як допоміжний інструмент для:

- організації самостійного навчання;
- створення чернеток текстів, проведення дискусій, обговорення ідей з віртуальним «співрозмовником», що сприяє чіткому структуруванню власних думок;
- підготовки мультимедійних матеріалів;
- розвитку навичок письма, вдосконалення стилю висловлювання та розширення лексичного запасу;
- автоматизованої перевірки граматики;
- розробки ігрових сценаріїв, що сприяє розумінню різних ситуацій та розвитку стратегічного мислення;
- аналізу великих об'ємів даних, за умови належної атрибуції та особистої відповідальності за кінцевий результат.

7.2. У науковій діяльності:

- пошуку, узагальнення та конспектування наукових джерел;

- аналіз й оброблення великих наборів даних, виявляючи в них закономірності, шаблони та кореляції
- створення візуалізацій; автоматичне створення графіків, діаграм та інших візуальних представлень даних, що допомагають ілюструвати ключові знахідки та тренди.
- форматування наукових публікацій;
- перекладу наукових текстів для особистого використання;
- висування гіпотез для досліджень.

В усіх випадках використання систем ШІ за умови належної атрибуції та особистої відповідальності за кінцевий результат;

7.3. В адміністративній діяльності:

- автоматизація документообігу;
- аналіз даних для підтримки управлінських рішень;
- створення звітів та презентацій;
- планування та оптимізація ресурсів; та автоматизація комунікацій, зокрема за допомогою чат-ботів.

7.4. Забороняється:

- подавати результати, згенеровані ШІ, як власні;
- використовувати в курсових/ кваліфікаційних роботах цитати, наведені ШІ без перевірки їхньої достовірності;
- формувати список використаних джерел (генеративні платформи загального призначення натреновані на застарілих матеріалах, не містять актуальних наукових робіт і працюють за принципом “усереднення” наявної інформації). Список, згенерований ШІ, здебільшо буде містити вигаданих авторів, назви публікацій, видавництва тощо
- використовувати сторонні системи ШІ для роботи зі службовою та таємною інформацією, інформацією що захищена угодами про нерозголошення.
- використовувати ШІ у будь яких формах, що порушують академічну доброчесність;

- застосовувати ІІІ у спосіб, що порушує принципи, викладені у розділі 3 цієї Політики;
- використовувати ІІІ для створення або поширення дискримінаційного, образливого чи незаконного контенту.

8. Захист інформації та персональних даних

8.1. ІІІ-системи, що використовуються в академічному процесі, повинні забезпечувати високий рівень безпеки та конфіденційності даних. Усі персональні дані здобувачів вищої освіти, викладачів та співробітників Університету мають бути захищені від несанкціонованого доступу відповідно до вимог законодавства та політики безпеки Університету.

8.2. Забороняється вводити в системи ІІІ:

- персональні дані без дозволу;
- службову інформацію;
- конфіденційну інформацію.

8.3. Користувачі повинні дотримуватися вимог інформаційної безпеки.

9. Відповідальність та контроль

9.1. У разі виявлення порушень етичних норм або академічної доброчесності при застосуванні технологій ІІІ, Університет вживає заходів щодо усунення негативних наслідків та притягнення винних осіб до відповідальності відповідно до чинного законодавства та внутрішніх нормативних документів.

9.2. Відповідальність за дотримання політики несе кожен користувач.

9.3. Користувачі несуть відповідальність за результати, отримані за допомогою ІІІ.

9.4. Університет залишає за собою право перевіряти академічні роботи на наявність плагіату та неправомірного використання ІІІ.

9.5. У разі виявлення порушень цієї політики, до винних можуть бути застосовані дисциплінарні заходи.

9.6. Університет забезпечуватиме регулярний моніторинг та оцінювання ефективності використання ІІІ в освітньому процесі. Ця політика буде

регулярно оновлюватися відповідно до нових наукових досягнень, технологічних змін та вимог законодавства

10. Розвиток ІІІ-грамотності та інформаційна підтримка

10.1. Комп'ютерно-інформаційний центр, відділ забезпечення якості вищої освіти та бібліотека здійснюють інформаційно-просвітницьку діяльність щодо свідомого та відповідального використання ІІІ, забезпечують консультування, доступ до ресурсів, навчальних матеріалів і прикладів належного цитування результатів, згенерованих ІІІ.

10.2. Університет підтримує навчання, формування компетентностей та розвиток культури добросовісного та інноваційного використання ІІІ через курси, тренінги та інформаційні заходи. Програма навчання та підвищення кваліфікації включає розвиток грамотності у галузі ІІІ:

- для співробітників Університету: базові курси з ІІІ для всіх, спеціалізовані курси для науково-педагогічних, педагогічних, наукових та інших працівників, технічне навчання для ІТ-персоналу та регулярні семінари;
- для здобувачів освіти: освітні курси з основ ІІІ, факультативи та практичні заняття з етичних аспектів;
- міжнародна співпраця: співпраця з технологічними компаніями, участь у міжнародних програмах та обмін досвідом з іншими університетами.

11. Прикінцеві положення

11.1 Політика ухвалюється Вченою радою Університету.

11.2 Політика набирає чинності з моменту схвалення її більшістю членів Вченої ради та введення у дію наказом ректора.

11.3 Всі учасники освітнього процесу та адміністративний персонал Університету повинні знати принципи і норми Політики, дотримуватися їх. Незнання цих норм не може слугувати виправданням щодо порушення встановлених правил та норм.

11.4 Політика може переглядатися відповідно до технологічних змін та освітніх потреб.